PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 255 - Cena 4.- lire | TRST, sobota 30. marca, 1946 | Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1 - I. Tel. št. 93806 93807. 93808. Rokopisi se ne vračajo

Naše ljudstvo ni in ne bo mirno trpelo nikakih pretepaških band. Dovolj mu je fašizma.

(Iz izjave B. Kraigherja)

Izjava tov. Borisa Kraigherja

sekretarja SIAU na tiskovni konferenci s tujimi in domačimi novinarji

Gospe in gospodje!

Prav v zadnjih dneh je široki svetovni tisk mnogo govoril o potrebi, da se končno že preneha govoriti toliko o vojni in začne resno in iskreno delati za mir in obnovo porušenega sveta.

Na žalost smo v Julijski krajini priče ravno nasprotnega. V zadnjih dneh so se pod direktno zaščito ZVU vršile provokatorske fašistične demonstracije v Trstu in drugih krajih cone A. Zahtevali so angleško-ameriško okupacijo cone B, zahtevali so celo Dalmacijo. Žalili so, na najbolj barbarski fašistični način, narodnega heroja Jugoslavije, maršala Tita. Z oboroženimi, fašističnimi «squadre d'azione» so pretepali pod zaščito civilne policije in z vso vednostjo vojaških predstavnikov po cestah mirne ljudi, vdirali v privatna stanovanja, razbijali slovenske lokale, demolirali lokale SIAU-ja itd. Uporabljali so znano fašistično psovko «abasso s'ciavi!». Vse to pod vodstvom italijanskega CLN, ki se je s tem odprto razkrinkal kot novi nosilec fašizma v Trstu in v coni A. Vse to pod vodstvom tistega polkovnika Fonde, ki je pred dnevi vam, gospodje novinarji, izjavil, kolikor mi je znano, «da ni Italija nikdar, tudi pod fašizmom ne — zatirala slovenskega prebivalstva, češ da je vršil fašizem teror enako nad vsem demokratičnim ljudstvom». To trdi g. Fonda istočasno, ko poziva s svojimi gesli: «abbasso s'sciavi, hočemo Dalmacijo, naj anglo-ameriška vojska okupira cono B», itd., direktno na vojno in ko s tem načrtno razpihuje protislovansko mržnjo.

Moramo torej ugotoviti, da uživajo danes v Trstu in v coni A vojno-hujskaške, fašistične sile neposredno pomoč ZVU. Kako je to v skladu z mnogimi izjavami v zadnjih dneh v svetu, izjavami vidnih predstavnikov Anglije in Amerike, da naj se že preneha s tem večnim govoričenjem o vojni?

No, to ni vse. Naše ljudstvo je izredno miroljubno in strpno, najhujšim provokacijam se ni dalo izzvati. Zahteva samo svobodo, da izraža svojo voljo po priključitvi k Jugoslaviji in zahteva samo, da se preprečijo fašistične vojnohujskaške provokacije. Od teh zahtev seveda ni — in mi smo uverjeni — ne bo odstopilo pred nikakršnim nasiljem. Vajeno je odločno odgovoriti na vsako provokacijo in na vsako nasilje. ZVU ne samo, da ne ukrene ničesar proti tem provokacijam, ampak nasprotno skuša obtoževati to ljudstvo, da «skuša ustvariti spopade»...

Kot tako obtožbo moramo smatrati zlasti, poleg drugih izjav v zadnjih dneh, izjavo vrhovnega zavezniškega poveljnika za sredozemsko področje, ki je bila včeraj objavljena v tukajšnjih listih in po radiu. Ona sicer obtožuje jugoslovansko vojsko v coni B za stvari, ki so po našem globokem prepričanju neutemeljene, vendar nismo poklicani, da na to odgovarjamo. Morda bodo odgovorili na to predstavniki jugoslovanske vojske, če bodo smatrali za potrebno. Poleg tega se pa v tej izjavi tudi: «...poizkušali so ustvariti spopade, ki naj bi škodili javnemu redu v ozemlju pod ZVU...» Ker tu drugih spopadov ni bilo, kot oni v Škednju in ob priliki fašističnih provokacij v Trstu in v Gorici, izgleda, da se stvar nanaša na to. To seveda nima ničesar skupnega z jugoslovansko vojsko, katere po naših informacijah v teh mestih ni. No, naj se to nanaša na naše ljudstvo, je popolnoma neutemeljeno. Izgleda, da hočejo nekiteri krogi za vsako ceno mistificirati dejstva in podtakniti našemu ljudstvu stvari, ki jih tu zadnjostjo ZVU provocirajo fašistični elementi.

Tak postopek gotovo ni v korist miru, v korist tistih cirkljev, ki jih ravno v zadnjih dneh oficialni predstavniki Anglije in Amerike tako poudarjajo, ob priliki zasedanja Varnostnega sveta v New Yorku.

Gospodje novinarji, na vas je velika odgovornost, ker morete tisk mnogo doprinesti k utrditvi miru in k preprečenju ustvarjanja napetega ozračja, kot ga tu danes neki krogi hočejo ustvariti za vsako ceno. To je mogoče rešiti, če si objektivno ogledate razmere pri nas. Videli boste, da je napeto ozračje pri nas v zadnjih tednih ustvarjeno samo zaradi neprimernega postopka tukajšnjih organov ZVU in zaradi postopka njene civilne policije. Vsako iskanje vzrokov za to o kakih skritih namenih tukajšnjega prebivalstva je škodljivo, skrajno krivično in more samo poslabšati razmere. Mi zahtevamo samo svobodo, izražanja volje, preprečenje fašističnih provokacij. Mi bi samo želeli, da bi mogla Medzavezniška komisija ekspertov za preučevanje jugoslovansko-italijanske meje uspešno izvršiti svojo nalogo in tako čim hitreje omogočiti rešitev vprašanja, ki ne trpi in ne dopušča več dolgega odlašanja. Izgleda pa, da nekomu ni po volji hitra rešitev, zato provocira nemire, dopušča provokacije in ustvarja napetost. Izgleda, da nekateri čutijo slabost svojih «stvarnih» argumentov in zato radi postavljajo v ospredje realnejši argument — silo. Zato organizirajo oboroženе profašistične bande in jim omogočajo delo.

Nevarnost za red in mir predstavljajo samo te pretepaške bande in tisti, ki delovanje teh band omogoča in podpira. Nihče drugi. Vedeti moramo, da naše ljudstvo ni in ne bo mirno trpelo nikakih pretepaških band. Dovolj mu je fašizma. Pokazalo je, da je pripravljeno žrtvovati vse, da prepreči vznik novega fašizma.

Manifestacije v Koperskem okraju

Sinoči je v štirinajstih krajih koprskega okraja manifestiralo 19.000 oseb svojo solidarnost s tržaškim demokratičnim ljudstvom. Na manifestacijah so protestirali proti civilni policiji in zahtevali priključitev Trsta Jugoslaviji.

(Telefonsko sporočilo)

Komisija v Pevmi

Danes ob 3/4 na eno ponoči se je medzavezniška komisija vračala iz Brd skozi Pevmo proti Gorici. V Pevmi je velika množica ljudi blokirala cesto in navdušeno vzklikala «Jugoslavija, Jugoslavija». Komisija se ni ustavila. Prebivalstvo Pevme se je vseeno veselilo, ker je komisija videla njih zastave, ki od povsod kličejo: «Hočemo Jugoslavijo».

Del komisije v Soški dolini

Dne 28. marca kmalu po 4. uri je šla po Soški dolini skozi Kanal medzavezniška komisija. Za hip se je ustavila na trgu v Kanalu, nakar je nadaljevala pot proti Doblarju. Tu si je komisija ogledala notranje naprave električne centrale. Čez pol ure se je komisija zopet vračala proti Gorici.

Vest o prihodu komisije se je bliskovito raznesla po kanalskih vaseh, ljudje so se zbrali z zastavami in prihiteli na glavno cesto. V Ročinju je množica zaustavila avtomobile in navdušeno vzklikala Jugoslaviji. Komisija je šla naglo naprej. Tudi v Kanalu in Desklah so se ljudje zbrali, burno vzklikali in pozdravljali komisijo. Po njenem odhodu so ljudske množice še dolgo manifestirale po Kanalu.

PNOO o dogodkih zadnjih dni

Ko smo se obrnili na PNOO za Slov. Primorje in Trst, da bi zvedeli za njegovo stališče v zvezi z dogodki preteklih dni, je bil našemu uredniku izročen prepis pisma, ki ga je odbor včeraj poslal Medzavezniški komisiji za preučevanje jugoslovansko-italijanske meje.

Ko smo se obrnili na PNOO za Slov. Primorje in Trst, da bi zvedeli za njegovo stališče v zvezi z dogodki preteklih dni, je bil našemu uredniku izročen prepis pisma, ki ga je odbor poslal včeraj medzavezniški komisiji za preučevanje jugoslovansko-italijanske meje:

Pokrajinski narodno osvobodilni odbor za Slovensko Primorje in Trst, kot edini svobodno izvoljeni predstavnik prebivalstva Julijske krajine, Vam je že pred dnevi poslal podroben referat o tem, kako je bilo primorsko prebivalstvo ovirano svobodno izraziti svojo voljo za priključitev k Jugoslaviji.

Dogodki, ki se dogajajo dan na dan — prav ob priliki Vaše navzočnosti v Julijski krajini — nam kažejo, da ni nikakih izgledov, da bi nastopilo v tem pogledu izboljšanje. Nasprotno, osebe, ki so še nedavno z največjo brutalnostjo zatirale naš narod, danes, vsled moralne in dejanske podpore s strani tukajšnje Zavezniške vojaške uprave, izvršujejo dejanja, enaka kakor skozi 25 let fašizma, v očitnem namenu, da ustrahujejo svobodoljubno prebivalstvo. Prebivalstvo Julijske krajine, ki si želi Jugoslavije, je do danes pokazalo največjo disciplino, ki si jo je v teh okoliščinah mogoče misliti. Vkljub neštetim provokacijam, od trganja jugoslovanskih zastav, podiranja slavolokov, smrtnih žrtev v Škednju, pa do strelov na jugoslovanskega majorja, se primorsko ljudstvo ni dalo izzvati niti k enemu nepremišljenemu koraku, temveč je proti tem izzivanjem vedno odgovorilo veličastno in skrajno disciplinirano. Kot izrazit primer te discipline lahko navedemo ogromno povorko manifestantov, ki se je razvila po mestu dne 26. t. m. in je dosegla vsaj številko 200.000 ljudi, ki se ni dala izzvati niti od najbolj ostudnih provokacij, ki so se vršile nemotено in vpričo civilne policije ter zavezniških vojakov s posameznih oken in pločnikov tržaških ulic.

Pristojne oblasti, ki so pozvane, da bi obdržale red in mir, ter nepristransko preprečile izzivanje naroda, ki si ne želi drugega, kot na miren način dati izraza svojim narodnim čustvom, pa so zavzele — iz nam docela nerazumljivega razloga — stališče, ki ga danes lahko označimo, če že ne kot sovražno, pa vsaj kot skrajno nenaklonjeno.

Do take domneve nas je pripeljalo nešteto primerov, ki se dogajajo že več mesecev in dosegajo sedaj svoj vrhunec in ki nujno kažejo na to, da so nekatere sile, ki hočejo povsem zavestno zopet vzbujati najnižje šovinistične instinkte.

Dosledno in povsod se je primorsko ljudstvo, ki si želi Jugoslavije, v borbi za uresničenje te svoje težnje posluževalo samo dopustnih sredstev, ki so dovoljena v vseh demokratičnih državah sveta. Ta sredstva so bile vloge, spomenice in protesti poslani na pristojne organe Zavezniške vojaške uprave, protestna zborovanja in obhodi po predhodni prijavi in le v skrajnih primerih protestni delni ali popolni štrajki, kakor je bilo to n. pr. po žalostnih dogodkih v Škednju in tem dogodkom sledeče spontane manifestacije, ki jih seveda nihče ni mogel prijavljati, kar so bile izraz trenutnega ogorčenja demokratičnih množic.

Nihče, prav nihče, ne more primorskemu ljudstvu dokazati kaj nasprotnega ali celo protizakonitega. Drugačne trditve zavestno potvarjajo resnico.

Vkljub temu — in to nam potrjuje našo zgoraj izraženo domnevo — organi Zavezniške vojaške uprave zatrjujejo nasprotno. Pod A priloženo pismo generala Sir John Hardinga naravnost očita našemu predsedniku in našemu odboru, da vršimo «posebno vlogo zlorab in ezzivanj v gonji proti civilni policiji». Za to svojo trditev g. general ni navedel nikakega dokaza. Prepričani smo, da tudi ne more navesti drugega kot to, da je naša organizacija s ponovnimi pismenimi vlogami — po našem mnenju na najbolj zakonit način, ki je danes možen v Julijski krajini — opozarjala višjega častnika za civilne zadeve odnosno njegovega namestnika, na to, da so v civilni policiji ljudje, ki so služili nekdaj v fašističnih in nacifašističnih formacijah. Pripomniti je treba, da je na te okoliščine PNOO opozoril Zavezniško vojaško upravo že davno pred dogodki v Škednju.

Ta civilna policija je, namesto da bi bila podvržena temeljiti čepuraciji, neposredno po škedenjskih dogodkih dobila javno pohvalo generala Hardinga, in včeraj 26. t. m., pa ponovno pohvalo polkovnika Smutsa.

Zalovanje nad škedenjskimi dogodki je dobilo svoj izraz v dvodnevnem protestnem štrajku, kateremu so se odzvali prav vsi Tržačani. O nedisciplinirаnosti štrajka ne more biti nikakega govora. Razumljivo je, da se je temu zalovanju priključilo kompaktno tudi učiteljstvo z učenci. Zavezniška vojaška uprava je zaradi tega odredila zaprtje slovenskih šol. Ko so po končanem štrajku učitelji prišli v šolo z namenom, da poučujejo, jih je Zavezniška vojaška uprava deloma odpustila brez predhodne preiskave in zaslišanja (glej prilogo B).

Kakor navedeno že zgoraj, se je naš odbor v vseh svojih dejanjih posluževal — vkljub nasprotnim trditvam brez dokazov izključno zakonite poti. Ena izmed teh je bila pravica peticije in apela na najvišjo oblast v tej pokrajini, to je na Zavezniško vojaško upravo. Tudi g. general Harding nas na to neutemeljeno opozarja (glej prilogo pod A). Zdi se, da nam je sedaj tudi ta pot zaprta. Iz priloge pod C je razvidno, da je namestnik višjega častnika za civilne zadeve g. polkovnik Robertson odklonil sprejem in oddajo pisem, ki smo jih naslovili na predsednika Združenih ameriških držav Trumana in premiera Velike Britanije g. Attleeja.

Odvzemajo se pa primorskemu ljudstvu tudi druga sredstva za uveljavljanje njegovih upravičenih teženj. Na javnem sestanku, ki je bil predpisano prijavljen pristojnim oblastem, in katerega so se udeležili predstavniki vseh antifašističnih organizacij, je bil izvoljen Akcijski odbor, katerega naloga je bila, da z vsemi zakonitimi sredstvi vodi borbo zoper provokacije fašističnih elementov, katere se v zadnjem času vedno v večji meri ponavljajo, ter zaščiti avtohtono prebivalstvo. Pred dnevi se je moral ta odbor na zahtevo polkovnika Smutsa razpustiti. Razlog, ki ga navaja g. polkovnik Smuts za ta svoj ukrep, ni docela jasen.

Zdi se pa, da očita Akcijskemu odboru, vsled uporabe besede «boj» prevratne ideje. Za to utemeljitve g. polkovnika Smutsa ni nikakega dokaza niti dejanja, ki bi le malo dopuščal take domneve. Odbor se je zahtevi polkovnika Smutsa pokoril. Ukrep sam pa moramo smatrati kot tipičen napad na osnovne svoboščine tukajšnjega ljudstva, ki si jih je priborilo s tako ogromnimi žrtvami proti naci-fašizmu.

Proces naperjen proti uredniku dnevnika «Lavoratore», znanemu antifašističnemu borcu Gaspariniju, zaradi tega, ker je po novinarski dolžnosti poročal o dogodkih v Škednju, pa nam kaže, da se hoče omejevati tudi svoboda tiska. Značilno je pri tem procesu, da gre — potek procesa je to do danes očitno pokazal — za poskus mistifikacije stvarnih dejstev, pa četudi z naprtitvijo očitno krivičnega sodnega postopka. Do danes ni bil podoben proces naperjen niti proti enemu izmed časopisev, ki z najbolj ostudnimi lažmi, najočitnejše provokatorske narave, izzivajo najsvetejša čustva oseb, ki so žrtvovale vse v preteklih vojni in tako ustvarjajo v resnici napeto in ostro razpoloženje v Julijski krajini.

Značilno pri vseh teh ukrepih Zavezniške vojaške uprave je to, da so naperjeni izključno le proti Slovencem in onim Italijanom, ki so sodelovali v narodno osvobodilni borbi in se danes iz ekonomsko socialnih razlogov izrekajo za Jugoslavijo. Ukrepi so takega značaja, da bi jih lahko enačili z vojaško diktaturo, če bi bili naperjeni proti vsemu prebivalstvu. Ker pa je prizadet le oni del prebivalstva, ki je sodeloval na strani zaveznikov v ravnokar končani vojni, moramo smatrati ta dejanja kot akte sovražne narave, ki nas globoko žalijo v naših čustvih, katera smo skozi vso vojno gojili do Velikih zaveznikov.

Ne more biti nikakega dvoma, da taka enostranost daje moralno podporo vsem onim elementom, ki ne morejo pozabiti še polpretekle fašistične dobe.

V zadnjih dneh se zopet pojavlja množično mazanje slovenskih napisov, trganje jugoslovanskih zastav, razbijanje izložb v dveh slovenskih knjigarnah (na Corsu in v ulici Milano) itd. Tolpe fašističnih banditov, oborožene s koli, noži in revolverji, nemoteno krožijo po mestu, napadajo mirno prebivalstvo, vdirajo v lokale antifašističnih organizacij (primer menze tržaškega okrožja Via Udine, 37, sedež SIAU V. sektorja Via Fabio Filzi, 10) ter razbijajo pohištvo, nadalje vdirajo celo nasilno v zasebna stanovanja (dvakratni vdor v stanovanje našega predsednika Bevka Franca, kjer so fašisti pretepli njegovo soprogo Bevk Davorino in potrgali zastave) ter žaljenje slovenskega prebivalstva z vzkliki «s'ciavi», «bastardi» in podobnimi psovkami, ki so jih bili Slovenci deležni skozi 25 let fašizma. Za vse te primere posedujemo neizpodbitne dokaze. Še več. Ugotovljeno je bilo, da je civilna policija vozila s svojimi kamioni civiliste, oborožene z gorjačami. Ti na povelje policije skačejo s kamionov v povorke antifašističnih množic, in pretepajo zlasti žene in otroke. Navzoči oficirji Zavezniške vojaške armade te primere celo slikajo in filmajo, mesto da bi interveniral proti tako nezaslišanem barbarstvu. Po informacijah, ki jih imamo, se celo dogaja, da ima policija pri aretacijah dvojno merilo, ki se izraža v tem, da se projugoslovanski manifestanti pridržujejo v zaporu, proitalijanski pa takoj izpuščajo prosto.

Z velikim ogorčenjem moramo ugotoviti, da ti primeri z vso jasnotjo kažejo na to, da se danes — ravno v trenutku, ko g. polkovnik Smuts izjavlja «da je Zavezniška vojaška uprava sposobna izvršiti naloge, ki so ji zaupale velesile», in ki osebno vodi delovanje civilne policije po tržaških ulicah — zopet ponavljajo časi terorja, ki so vladali v naši deželi za časa 25 letnega fašističnega režima in ki z vso jasnostjo kažejo na to, da bo to stanje trajalo še naprej, če se ne najde edina možna rešitev, ki si jo tako silno želi po tolikih letih trpljenja vse tukajšnje pošteno in svobodoljubno prebivalstvo, to je: priključitev k Jugoslaviji.

Smatramo, da s takim postopkom vsi odgovorni organi, ki jim je bila ta zemlja po Velikih zaveznikih zaupana v začasno upravo, prevzemajo neposredno odgovornost za vsa grozodejstva in nezakonitosti, ki se tu vrše. Ugotavljamo zato, da so za vse te nerede in nemire izključno odgovorni navedeni organi in če ne bo podvzeta hitra pomoč s strani Zavezniških vlad, da ne more nihče predvidevati posledic. Gospodje člani Komisije, danes živite v sredi navedenih dogodkov. O resničnosti navedenih primerov se lahko sami prepričate. Stanje, ki vlada danes v Julijski krajini, predstavlja danes največjo nevarnost za demokracijo in mir, ker se za izgrede importirajo dnevno na kamionih in z vlakom organizirani fašistični pretepači iz celega dela severne Italije. Smešna bi bila trditev, da Zavezniška vojaška uprava o tem ni informirana.

Smatrali smo za svojo dolžnost, da zgoraj navedeno predočimo Medzavezniški komisiji ekspertov za preučavanje jugoslovansko-italijanske meje, ker so navedene okoliščine takega značaja, da morajo nedvomno vplivati na pravo etnološko sliko naše pokrajine in ker smatramo nadalje, da je to danes edina pot, ki nam še ostaja, da informiramo o pravilnem stanju v Julijski krajini, zasedeni po zaveznških četah, vlade Velike Britanije in Združenih držav Amerike, ker nam je Zavezniška vojaška uprava, kakor zgoraj navedeno, odklonila, da posreduje predložitev naših vlog na najvišja predstavnika omenjenih zaveznških vlad.

Za Pokrajinski narodno osvobodilni odbor za Slovensko Primorje in Trst.

Protest Slovenske prosvetne zveze

Slovenska prosvetna zveza za Primorje in Trst je poslala Zavezniški vojaški upravi dne 29. 3. t. l. sledeče protestno pismo:

Slovenska prosvetna zveza za Primorje in Trst ugotavlja, da Zavezniška vojaška uprava od prvega dne njene uprave v coni A zapostavlja slovenske kulturne ustanove in organizacije in s tem ovira obnovo našega kulturnega življenja, ki je bilo v 25 letih italijanske okupacije načrtno zatrto.

1. Slovenska prosvetna društva v Trstu in na deželi ne morejo uporabljati za svoje kulturno delovanje prosvetnih domov, ki jih je ljudstvo v ta namen zgradilo, ker je mnogo teh poslopij zasedla zavezniška vojska in služijo sedaj drugim namenom.

2. Zavezniška vojaška uprava je pokazala nepojmljivo pristranost zlasti pri oddaji javnih dvoran. Vsakovrstne umetniške skupine iz Italije so mogle neovirano prirejati svoje koncerte in opere v gledališču Verdi, ki je last tržaške občine. Slovenci pa, ki imamo kot tržaški občani enake pravice do uporabe občinskih ustanov, smo dobili v vsej dobi Zavezniške vojaške uprave le dvakrat na razpolago gledališče Verdi. Poleg neštetih drugih, je bila odbita tudi prošnja Državne opere iz Ljubljane, da bi smela gostovati s tremi operami v tem gledališču. Namesto opernega gledališča je ZVU ponudila dvorano gledališča Fenice, ki služi razen filmskim predstavam zlasti varieteju in podobnim prireditvam.

Z najvišjih mest se na vse načine skuša ustvariti v svetu prepričanje o popolni nepristranosti ZVU do tukajšnjega prebivalstva. Toda vsa dosedanja praksa ZVU dokazuje, da smo bili Slovenci povsod in tako zlasti na kulturnem polju dosledno zapostavljani in da ZVU zavestno podpira vsako pobudo italijanskih šovinistov ter skuša s tem dajati krajem z mešanim prebivalstvom čim bolj italijanski videz.

V imenu vseh prosvetnih društev in njihovega članstva najostreje obsojamo krivično ravnanje Zavezniške vojaške uprave ter ugotavljamo, da s takim ravnanjem nikakor ne bo pridobila zaupanja našega ljudstva.

MEDZAVEZNIŠKA RAZMEJITVENA KOMISIJA PO PRIMORSKI

Naj živi junaško ljudstvo!

Napitnica komisije ljudstvu v Kojskem v Brdih

Ko so, kakor smo že poročali, člani medzavezniške razmejitvene komisije dne 28. t. m. obiskali Brda, jih je velika množica Bricev pričakovala v Kojskem. Avtomobili so se ustavili le za hip, da odzdravijo navdušenemu pozdravljanju ljudstva. Tedaj se je vodja sovjetske delegacije sklonil z avtomobila, stisnil roko županiku Ferjančiču-Tarasu, ki je stal med množico z zastavo z rdečo zvezdo v roki in mu obljubil, da se bodo na povratku v vasi spet ustavili.

Ko so se avtomobili odpeljali v smeri Šmartnega in naprej v Biljano in Dobravo, so ljudje še dolgo mahali z zastavami v pozdrav in potem zasledovali njihovo pot dokler jih niso izgubili iz vida. Ko pa so od župnika izvedeli, da se komisija vrne, je vsa množica v navdušenju znova oživela. «Saj morajo priti nazaj, saj jim nismo še povedali, kako smo trpeli pod fašizmom in da je naša želja po vseh žrtvah in trpljenju samo ena — biti združeni z Jugoslavijo.»

Med petjem, plesanjem in splošnim veseljem ljudstva so minevale ure in ob približno pol enajstih ponoči so iz daljave spet posvetili žarometi avtomobilov, ki so se vračali v Kojsko.

Ko so člani delegacij izstopili iz avtomobilov, so jih ljudje zasuli s cvetjem in zakrili z zastavami.

Med zakusko je v kratki napitnici pozdravil v imenu ljudstva komisijo tov. župnik Ferjančič-Taras in dvignil čašo na zdravje narodov vseh štirih delegacij.

Za napitnico se je zahvalil prvi v imenu komisije vodja sovjetske delegacije g. Garaščenko z besedami: «Napijam na zdravje te zemlje in tega junaškega ljudstva! Naj dolgo žive v zadovoljstvu Brici.»

Potem je dvignil čašo član angleške delegacije in pozval navzoče, da napijejo bratstvu svobodoljubnih narodov.

Eno uro in pol se je komisija zadržala v prijaznem Kojskem. Člani delegacij so se ves čas prisrčno razgovarjali s predstavniki ljudstva, s tovarišem županikom Ferjančičem in z ljudmi. Na dvorišču pa je množica ves čas vzklikala Jugoslaviji in zavezniški komisiji. Pevski zbor je med tem zapel venček narodnih pesmi, ki je člane zavezniške komisije tako navdušil, da so pevce nagradili s ploskanjem in pohvalami.

Opolnoči so se gostje dvignili od miz. Predsednik Okrajnega NOO se je v imenu briškega ljudstva zahvalil za izpolnjeno željo in želel komisiji, da bi njeno delo in prizadevanje res rodilo to, kar ljudstvo hoče in za kar je darovalo toliko svoje krvi.

Manifestacija v Tržiču

Predvčerajšnjim je v Tržiču po končanem delu v ladjedelnici okrog 17 ure ogromna množica z godbo na čelu zasedla glavni trg. Kar je bilo delavcev iz ladjedelnic so prišli lačni in trudni z dela naravnost na trg, vendar niso oklevali, javno izraziti svojo odločno voljo, da hočejo pripadati Titovi državi, ki jim bo v vsakem pogledu omogočala svoboden razvoj v boljših življenjskih prilikah.

Dva mlada antifašista sta nesla na «Rocco» trobojnici obeh v Tržiču prebivajočih narodov. Obe z rdečo zvezdo kot simbolom njunega bratstva, in z njima mahala v pozdrav vsemu zbranemu ljudstvu. Kmalu pa se je zagnalo v hrib več angleških policistov da bi ju aretirali.

Blizu policijske zgradbe se je nabralo nekaj italijanskih šovinistov s trobojnicami brez rdeče zvezde, od katerih znaten del iz krajev onstran zapadne demarkacijske črte. Čakali so mraka, da bi se podali v sprevod. Tako so po 20. uri pričeli svoj mimohod — v dvoredih, da bi se zdel sprevod daljši in se ne bi pokazalo tako očitno njih pičlo število. Mimo glavnega trga, kjer so bile zbrane napredne ljudske množice, so si upali samo enkrat, in to pod zaščito močnega policijskega kordona, da je bilo policistov skoraj več kot njih.

Med tem je ljudstvo na glavnem trgu dalje manifestiralo za Jugoslavijo in vzklikalo Titu še dolgo v noč, ko se je že zdavnaj razpršil klaverni sprevod šovinistov. Tem je najbrž ogromna množica antifašistov hitro ohladila navdušenje za nadaljnje manifestiranje. Antifašisti pa so še pozno v noč v večjih in manjših skupinah stali na glavnem trgu, diskutirali in poudarjali, da bomo še in še prišli na cesto, če bo potrebno braniti ugled ljudske volje pred fašisti in dokler ne bo fašizem dokončno izginil iz teh krajev.

Resnica o nagrobnih napisih

ali lažni argumenti tukajšnjega reakcionarnega tiska

«La Voce Libera» z dne 26. marca je priobčila članek, v katerem beremo tudi tole:

«Un gruppo di esperti della Commissione si è fermato a lungo nel cimitero di Pisino, ha letto e fotografato numerose lapidi. Ecco la statistica che è in mano della Commissione: dall'anno 1670 all'anno 1918, le lapidi scritte in italiano nel cimitero di Pisino v'erano 137, 6 scritte in latino, 5 scritte in croato ed una scritta in tedesco. Dal 1918 al 1943, le lapidi in italiano furono 127 e quelle in croato 3. Da quell'anno al momento delle visite le lapidi italiane furono 192 e quelle croate 7. L'eloquenza di queste cifre vale un volume di storia.»

V zvezi s tem člankom je neki urednik našega lista odšel v Lokev k duhovniku Virgilu Sčeku, da bi zvedeli njegovo mnenje o tem in da bi on vso stvar osvetlil. Najprej je članek prebral, nato pa je rekel: «Ta članek je ena sama kondenzirana lumparija». Naše vprašanje: «V čem pa je ta lumparija?» Sček: «Ker je tako sestavljen, da bi vsakega nepoučenega bralca zapeljal.» «Ali nam lahko daste kakšna podrobnejša pojasnila o tem?»

Sček: «Prav rad! Bil sem 14 let za župnega upravitelja v Avberju, v sežanskem okraju, in sicer od leta 1927. do 1940. in morem na vaše vprašanje prav izčrpno odgovoriti. Ko so Italijani odstranili naša starodavna županstva in imenovali za načelnike občin svoje podeštate, so jim med drugimi tudi naložili dolžnost, da poitalijančijo pokopališča. V ta namen so podeštati na višje povelje izdali odredbo, po kateri so prepovedali postavljati nagrobnikov s slovenskimi napisi. Od tedaj se ni več pojavil na pokopališču nov slovenski napis. Izjeme so bile kakšno zakotno, od podeštarij oddaljeno pokopališče ali le redko kje tam, kjer podeštat ni preveč budno čuval. V sežanski občini se ni pojavil več niti en slovenski napis. Tako si morete razložiti dejstvo, da pokopališče v župniji Povir kar mrgoli italijanskih napisov.

Toda to oblastem ni bilo dovolj. Hoteli so zabrisati vsako sled slovenskega jezika. Kaj storiti? Po občinskih slugah so raznesli vest, da bodo močno obdavčili tudi stare slovenske napise. S tem so ubogo ljudstvo tako zbegali, da je začelo svoje nagrobne spomenike izkopavati in jih skrivati. V moji župniji je družina Franceta Pegan (Pavlinovi) prepeljala nagrobnike staršev na dom in jih postavila na dvorišču, kjer so še danes. Cerkovnik Jakob Berščak je materin nagrobnik izkopal in ga prepeljal pred domači hlev. Oni pa, ki niso mogli teh stroškov, so šli na pokopališče z dletom in kladivom in izklesali slovenske napise. O tem se še danes lahko vsakdo prepriča.

Kjer fašistovsko strašenje ni rodilo dosti uspeha in so ljudje puščali stare nagrobnike s slovenskim napisom pri miru, tam so fašisti nagrobnike po noči pometali s pokopališča. Vse skraja. Da bi jim nihče ne mogel očitati, da so slovenske nagrobnike odstranili, so tu pa tam pustili po kakšen nagrobnik v miru, da bi se kasneje nanj sklicevali.

Iz povedanega je razvidno, kolikšno vrednost ima omenjeni članek v «La Voce libera», in koliko vrednost ima eventualno snemanje fotografij. Zato boste laže razumeli moje besede v začetku, da je ves članek ena sama lumparija.

Teror fašističnih band

ni strl ljudske volje

Nadaljujemo z navajanjem skvadrističnih podvigov in akcij «manifestantov italijanstva» v teku zadnjih dni. V kolikor nam primanjkuje prostora bomo nadaljevali jutri.

Prostore ZPP so obmetavali s kamenjem z ulice in z neke bližnje hiše ter razbili šipe. V sprevodu so bili tudi Mussolinijevi bersaljerji. Eden izmed teh je Andrej Giussani (Scherbiz), bivši fašistični hierarh, afrikanski prostovoljec, republikin. Sedaj je sprevodnik pri državnih železnicah.

* * *

Tovarišica je povedala, da je videla tajnika Marija Kozmana vsega okrvavljenega zaradi ran, ki so mu jih prizadeli s kiji. Enako so bili okrvavljeni tudi ostali tovariši.

* * *

Popoldne ob 18. uri je fašistična tolpa, ki so jo vodili Darij Ciescovich (bivši poročnik guardie civiche), sin majorja G. C. Jurage, in Framalico agent C. P. v civilu, napadla, pretepla in vrgla na tla neznanca. Nato je prišla mimo skupina študentov, ki so še nadalje pretepali tega človeka. Kot po navadi, je prišel neki agent C. P. prepozno, in ni nikogar aretiral.

Nekateri malopridneži so strgali slovenske zastave raz hiš št. 3 in 5 v ulici Vidali.

* * *

Ob 17.35 je kakih 50 nasilnežev napadlo nekega tovariša in ga divje preteplo.

* * *

26. in 27. so napadli openski tramvaj, razbili šipe, pljuvali proti tramvaju ter kričali «dol s s'ciavi, prokleti s'ciavi».

* * *

Neki kamion civilne policije je vozil po mestnih ulicah kakih 20 mladeničev, ki so nosili velike krepelce.

* * *

V ulici Giacinto Gallina so neke deme ob 18.30 psovale neko starko in neko kmetico srednjih let, čeprav nista imeli nikakih značk. Kričale so nanju: Gnusite se nam, s'ciave! Neka navzoča «fino» vzgojena gospodična pa je starko brcnila.

* * *

Policija se je zelo pristransko obnašala. Nekega civilnega policista so obvestili, da nekdo v baru Venier skriva pod površnikom velik kij. Policist se mu je približal, ko pa je opazil, da ima kokardo, se je začel z njim mirno razgovarjati.

Enako se je zgodilo z nekim drugim moškim ki je imel pri sebi pilo.

* * *

Dne 27. t. m. ob 22.30 uri je skupina 15. fašističnih izzivačev snela italijansko in slovensko zastavo, ki sta viseli nad trgovino tov. Malalana Karla, v ulici Udine št. 3, v Trstu.

* * *

Dne 27. t. m. se je tov. Drago Vlah pripeljal s svojim kamionom z Reke v Trst. Prišel je, da nakupi potrebni material za izdelovanje sifona. Kamion je pustil v ulici Cicerone. Na njem sta ostala Calister Marija iz Juršičev in pomočnik, ki delata v njegovem obratu. Medtem, ko je on nakupaval material, so se kamionu približali šovinistični manifestanti. Razbili so na njem vse šipe, poškodovali še druge stvari in pretepli mladoletno tovarišico in tovariša. Ko se je lastnik Drago Vlah vrnil h kamionu, ni našel več fanta in deklice. Na kamionu so bili sledovi krvi. Odšel je na bližnji Rdeči križ, kjer je izvedel, da so fanta odpeljali v bolnico. Imel je prebito lobanjo. Za dekle pa ni mogel izvedeti prav nič. Vse te podatke je dala tov. Požar Marija iz Bazovice (tašča Draga Vlah).

COST.

Slovenska Benečija odločno zahteva Jugoslavijo

Ob prihodu medzavezniške komisije se je teror v Slov. Benečiji nad našim ljudstvom še povečal

Ob prihodu medzavezniške komisije se je teror v Slov. Benečiji nad našim ljudstvom, ki odločno zahteva priključitev k Jugoslaviji, še povečal.

Ko je zavedno beneško ljudstvo zvedelo, da se medzavezniška razmejitvena komisija nahaja na naših tleh in da je prišla v Gorico, je kljub terorju in ojačeni policijski kontroli razobesila po vseh vaseh v Št. Lenardski, Sovodenjski in Nadiški dolini ter v vaseh pod Matajurjem mnogo jugoslovanskih in slovenskih zastav, da pokaže celemu svetu, da tod prebiva slovenski živelj, ki želi, da bi mu bile zagotovljene narodnostne, kulturne in gospodarsko-socialne pravice. To ljudstvo želi, da bi bilo rešeno 80 letnega tujega italijanskega jarma in da bi bilo enkrat za vselej združeno s svojim matičnim ozemljem Slovenijo v okviru nove FLRJ.

V Nadiški dolini so v glavnem trgu Št. Petru razobesili na sedež konvikta tri velike jugoslovanske zastave, katere so naslednji dan *sneli italijanski karabinerji*, ki so pričeli skupno z vojaki in ozopovci lov na jugoslovanske zastave. *V vas Ažlo je privozil iz Čedada kamion poln italijanskih vojakov, ki so pričeli snemati jugoslovanske zastave in razobešati namesto njih italijanske.* Po zidovih so lepili šovinistične italijanske lepake: «Le città di Trieste e Gorizia sono italiane».

V vasi Sovodnje so razobesili po hišah in dne 24. t. m. tudi na občini, jugoslovanske zastave, katere so sneli italijanski vojaki. Z občine je snel zastavo občinski tajnik Rukli, doma iz Ošnjijega, bivši ovaduh in dezerter iz garibaldinskih edinic.

V vasi Trčmun so razobesili zastavo na vrh cerkvenega zvonika. V vas je pridrvela *skupina do zob oboroženih italijanskih vojakov z nasajenimi bajoneti, ki so sneli zastavo* ter pričeli strahovati ljudstvo hujše, kot nemški vojaki. Isti vojaki iz postojanke Čepletišče, so *sneli zastave v vseh vaseh pod Matajurjem.* V vasi Ložec se jim je upri gostilničar rekoč, da ne bo snel zastave, četudi ga plačajo, ker ta zastava predstavlja naš simbol. Zastavo so italijanski vojaki odvzeli s silo.

V vasi Matajur je prestrašeno ljudstvo pričelo snemati zastave. Neki zaveden vaščan jih je opomnil, naj nikar ne snemajo jugoslovanskih zastav, simbola svobode in lepšega življenja, temveč italijanske, ki so bile simbol stoletnega suženjstva, bede in trpljenja.

Zaradi razobešanja zastav so pričeli zasledovati zavedne Benečane, in ojačili kontrolo nad kretnjami civilnega prebivalstva. Kontrolo vrše zavezniški vojaki in italijanski karabinerji, s katerimi sodelujejo tudi ozopovske bande. Ozopovci križarijo po dnevi v civilni obleki kot ovaduhi, zvečer pa se oborožijo in si nadevajo zelen klobuk s peresom.

V vasi Platac so po pripovedovanju Benečanov, ki so *morali bežati iz Benečije zaradi nezaslišanega terorja, zažgali domačijo Košarina zato, ker je podpiral partizane, in je te dni razobesil jugoslovansko zastavo.*

V okolici vasi Skrutovo so 25. t. m. zvečer *zavezniški vojaki streljali na tov. Primožiča Ivota, bivšega borca J. A.* Rafal je zadel zavednega tovariša v prsi in levo roko. Sedaj leži v bolnici v Vidmu, njegovo stanje je resno. Dne 20. t. m. v popoldanskih urah so v Št. Lenardu pred kasarno karabinerjev, raztovorili kamion, poln orožja, pušk, ročnih bomb itd. Kamion je spremljal ozopovec Hvalica Pavlo iz Gor. Merse.

Dne 24. t. m. so se ozopovci iz Št. Lenardske doline in Kravarja pod vodstvom Špehonje Gilda, Obita Nikole, Bledića Erminija, ter Špehonje Emilija peljali v Čedad. Nazaj grede so kričali in izzivali zavedne Benečane, grozeč, *da jih bodo postavili k zidu, ako ne bodo prej odšli v Jugoslavijo.* Kričali so «dol z maršalom, generalisimom Stalinom in maršalom Titom» ter kričali «evviva l'Osoppo» ter pri tem mahali z italijansko zastavo s savojskim grbom.

Po skoraj stoletnem raznarodovanju se zaganja nad Benečijo nov val italijanskega šovinističnega terorja. To preprosto ljudstvo, ki so mu vzeli šole in knjigo in vsako možnost demokratičnega izražanja narodnosti in hotenja, naj bi se zopet potuhnilo pod skvadrističnimi pendreki in brzostrelkami. Toda znova in znova vidimo, da niti najhujši pritisk ne more odvrniti tega preprostega ljudstva od zdravega čuta za resnico in pravico. Še je dosti poštenih kmečkih družin v Benečiji, ki so ob vesti o prihodu komisije pripomogle, da so zaplapolale jugoslovanske zastave širom vse dežele, še je dovolj zavednih Benečanov, ki se niso bali ozopovskih - skvadrističnih brzostrelk in posledic terorističnega maščevanja zaslepljencev. Z nasiljem so zatrli oblastniki italijanskega imperializma izbruh ljudske volje. Toda s tem so le še bolj dokazali svojo nezrelost, da vladajo na tem slovenskem ozemlju, kričičnost svoje oblasti. Razmejitvena komisija, ki preučuje stanje v tej deželi, ni slepa. Vsak udarec slovenskemu Benečanu v obraz, vsaka sneta zastava in vsako ustrahovanje, vsak napad plačancev na poštene slovenske beneške hiše, je nov krik, novo opozorilo na potrebe, da se ta zemlja priključi svojim jugoslovanskim bratom, nov kamen na poti k svobodi.

Proslave svetovnega mladinskega tedna

Da bi se čim bolje pripravila na svetovni mladinski teden, je mladina slovenskega Primorja in Trsta imela od 21. do 23. t. m. 25 širših sestankov, na katerih je razpravljala o pomenu tedna ter sestavljala načrte za celotni teden. V teh dneh so mladinci in mladinke osnovali 11 delovnih čet, ki so napravile najprej vse potrebno za sprejem mednarodne razmejitvene komisije. Pomagale bodo najbolj potrebnim družinam pri obdelavi polja in vsem onim, ki so v tej vojni izgubili sinove ali očete v vrstah partizanov.

Tako je mladina iz Kreda proglasila 23. marec za udarniški dan. Pomagala je revnim družinam in družinam padlih borcev pri čiščenju stanovanj in prostorov. Pri tem delu je udarniško sodelovalo 11 mladink, ki so opravile 110 delovnih ur. Mladina iz Starega sela pa je pokrenila napisno akcijo, pri kateri je opravila 30 delovnih ur. Poleg tega je ustanovila fizkulturno društvo, v katerem sodeluje 12 mladincev in 8 mladink. Napisno akcijo je izvedla tudi mladina iz Idrskega, ki je opravila 75 delovnih ur. Dobro se je izkazala tudi mladina iz Trnovega, ki je pri pripravah za sprejem mednarodne komisije opravila 60 delovnih ur.

V vasi Ladra pa so vse mladinke in vsi mladinci odšli na udarniško delo. 20 mladincev in mladink je očistilo vas. Tega dela se je udeležilo tudi 5 mladink, ki so doslej stale nekako ob strani. Pri tem delu je mladina opravila 200 udarniških ur. Vaščani so zelo zadovoljni, da je mladina tako iniciativna in aktivna. Mladina iz vasi Potoke pa si je zadala nalogo, da bo v tem tednu popravila 4 km razdejane poti. Pri tem delu bo sodelovalo 22 mladincev in mladink, ki so se prostovoljno stavili na razpolago. Mladina iz vasi Ravne je sestavila načrt za obdelovanje zemlje za pomladansko setev.

V tem svetovnem mladinskem tednu sodeluje mladina vseh vasi, trgov in mest širom Primorja. Kakor je v borbi proti nacifašizmu pokazala da zna biti kos vsem, tudi najtežjim nalogam, tako bo naša mladina tudi v tem tednu še enkrat dokazala, da je vredna zaupanja vsega ljudstva, da zna na vseh poljih javnega življenja biti v največjo korist.

Mladince in mladinke širom naše dežele naprošamo v našem imenu in v imenu mladinske radio-sekcije, da nam o poteku mladinskega tedna poročajo sproti in čim obširneje.

G O S P O D A R S T V O

USPEHI DELA V TRNOVSKEM GOZDU

Kljub porušenim vasem na Trnovski planoti in prvotnemu pomanjkanju orodja in vprege, se je v zimskih mesecih, ko je glavna sezona gozdnega dela, produkcija vedno bolj stopnjevala.

S partizansko iznajdljivostjo in upornostjo ter s pomočjo Gozdne uprave so si pripravili potrebno orodje in vozila. Lahko rečemo, da so sedaj z orodjem že dovolj «oboroženi».

V zimskem času izdelan les je mnogo več vreden kot nepravi čas sekan, pa najsi gre za drva ali tehnični les. Naša obnova porušenih domov pa naj ima dober material, da bodo novi domovi trajnejši in trdnejši, kot prej. Pri suhih drvih pa ne bo izgube na kurilni moči in ne godrnjanja ob štedilniku.

Tako je že do sedaj pri izdelavi drv doseženo 100% predvidenega načrta za leto 1946., pri izvozu istih na cesto 60% in pri izdelavi hlodovine 70%.

Od posameznih delavcev po vojni je število gozdnega delavstva stalno naraščalo. Od povprečno 50 delavcev mesečno lani, se je letošnje število delavstva samo pri gozdni reviji uprave povzpelo na 250.

Med delavstvom se je razvilo udarniško tekmovanje v prid kakovosti izdelka in delovnega učinka. Najboljše rezultate so dosegli tov. Perčič Ladislav, Strosar Edvard, Hvala Filip, Volk Alojz, Cej Jožef, Zonta Edvard in Krapež Franc s svojimi delavskimi skupinami.

Z zaslužkom pa zboljšujejo tudi življenjske prilike tega po vojni najbolj prizadetega prebivalstva in napreduje obnova domačij in gospodarstev.

Les je načrtno razdeljen med lesne industrije in za obnovo požganih vasi v sporazumu narodne oblasti in lesne industrije.

Na delavskem sestanku v Trnovem je bil prikazan rezultat dosedanjega dela. Razmotrili so uspehe in pomanjkljivosti. Podali so smernice za nadaljnje delo v gozdu.

Tako delavstvo in ljudstvo samo nadzoruje delo in ostvarja sporazumno s trnovsko državno gozdno upravo svoje potrebe kakor tudi potrebe drugih krajev.

Potrebno je, da se sedaj delovne sile prvenstveno posvetijo obnovi porušenih krajev. V načrtu prvomajskega tekmovanja in udarniškega dela je razen obširnega programa za obnovo tudi, pomagati siromašnim prebivalcem pri preskrbi z drvmi. Mladina bo znosila k cesti odpadke od izdelave lesa, veje in trske, vozniki pa jih bodo brezplačno speljali v vasi, kjer se bodo ta drva razdelila najpotrebnejšim. S tem se bo smotrno porabil ves les in očistil gozd. Mladina bo tudi očistila gozdne steze in preseke.

Z delovnim poletom, ki gre vzporedno s političnim razvojem tega narodno zavednega ljudstva, se bo naša mladina razvila v generacijo, ki bo porok boljše prihodnosti.

Z.

Kmetovalcem požganih vasi

Vsem je znano, da je pepel dobro gnojilo. Skoro povsod pepel zbirajo in s pridom uporabljajo v ta namen.

Na pogoriščih požganih domov je še vedno mnogo pepela, pomešanega z odpadlim ometom in razbitimi strešniki. Treba je presejati te odpadke skozi mrežo in jih uporabiti kot umetno gnojilo. Škoda jih je razmetavati po cestah, kakor se to ponekod opaža. Danes moramo še prav posebno paziti na to, ker so naša polja izčrpana, in ker nam primanjkuje hlevskega gnoja in umetnih gnojil.

Uporabljajte te presejane odpadke kot umetno gnojilo, posebno na težkih ilovicah, črnicah in sploh na zemljiščih, kjer primanjkuje apna. Uporabite ga lahko 600 kg na oral ali 1000 kg na hektar površine. Dober je tudi za livade, kjer raste mnogo mahovine.

Sam pepel je odličen gnoj, ker vsebuje vse ono, kar rastline rabijo za rast. Ne smete ga pa metati na gnojišče, ker tam razkraja hlevski gnoj, temveč ga morate spravljati posebej. Dober je za vse posevke, najbolj pa se obnese pri krompirju in na livadah.

Od škode, ki nam jo je okupator prizadejal s požigom naših domov, izkoristimo vsaj ono, kar se lahko uporabi.

To delo naj prevzame naše mladina, ki v podobnih akcijah vedno prednjači.

Kmetovalci, izkoristite odpadke pogorišč!

Zatirajmo bramorja

Bramor, škodljivec podoben veliki kobilici, ki pod zemljo vrta hodnike in grize korenine mladim rastlinam, se je v mnogih krajih razmnožil tako, da so ljudje naravnost zaskrbljeni. Priporočamo mnogo načinov za zatiranje bramorja. Najpreprostejši, dober in preizkušan pa je ta: na zemlji, kjer je bramor, zakopajte na vsakih 10 m razdalje dobro pest *svežega konjskega gnoja.* To je prava vaba za bramorja! To mu diši. Ta gnoj razvija toplino in bramor se bo takoj znašel v gnoju. Gnoj zakopljite plitko in označite mesto, da ga boste lahko našli in vsakih 8 dni pregledali gnoj ter škodljivca uničili. Ako to napravite 3 tedne pred setvijo, boste bramorja popolnoma zatrli.

Rabeljska mladina medzavezniški komisiji

Antifašistična slovenska mladina iz Rablja je poslala medzavezniški razmejitveni komisiji naslednje pismo:

«Mi antifašistična slovenska mladina iz Rablja, vam pošiljamo iskrene pozdrave. Težko pričakujemo dan, ko pridete med nas. Radi bi vam čimprej osebno izrazili naše želje in našo bol. Kajti mi slovenska mladina v Rablju še nismo svobodni. Mi smo še vedno zapostavljeni od tistih italijanskih fašistov, ki so nas že vseh 25 let mučili in zasužnjevali.

Zato danes stavljamo vse naše upe v vas, ki ste poklicani, da bi pravično začrtali meje naše Primorske, da se na mestu uverite o naši usodi in nam pomagate k končni pravi osvoboditvi, to je priključitev k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Rabelj, 26. marca 1946.

Slovenska mladina v Rablju»

Obvestilo

V zvezi z včerajšnjo našo vestjo javljamo, da se koncerti pevskega zbora «Soča» pod vodstvom tov. Srečka Kumar ne bodo vršili na Kontovelju, Opčinah in v Trstu, ker so preloženi na poznejši čas.

Slovenska sindikalna predavanja

Danes od 19.15 do 19.30 bomo po treh mesecih prekinitve ponovno slišali na tržaškem radiu slovensko sindikalno predavanje. Sindikalna predavanja se bodo vršila redno vsako soboto ob navedenem času.

Ta predavanja pozdravljamo z velikim veseljem zlasti zato, ker so bili naši delavci skoro polne tri mesece ob svoje ure v tržaškem radiu, ob tiste ure, ki so si jih skozi 25 let suženjstva tako želeli. Dasiravno imamo pravico le na četrtino časa, določenega na tržaškem radiu za italijanske delavce, (pol ure Enotni sindikati, pol ure Julijski sindikati), vendar bomo v tem kratkem času skušali razpravljati o najvažnejših vprašanjih, ki zanimajo vse naše delavstvo. Vse slovenske delavce prosimo, naj nam pošiljajo na naslov ulica Imbriani 5, Trst, predloge in pripombe.

Primorska delavska enotnost

Urednik Gasparini obsojen na plačilo 100.000 lir globe

Včeraj popoldne je sodišče izreklo sodbo proti glavnemu uredniku lista «Il Lavoratore». Obsodilo ga je na plačilo 100.000 lir globe.

Pri utemeljevanju je predsednik dejal, da vsebuje inkriminirani članek devet izjav, ki jih je nato analiziral.

Potem je dejal, da so od teh devetih izjav tri resnične, štiri neresnične, dve pa sta negotovi. Izjavil je nadalje, da so štiri neresnične izjave velike važnosti in da dajejo vsemu članku ton. Med drugim je predsednik tudi izrazil svoje prepričanje, da je obtoženec namenoma dovolil objavo senzacionalne vesti, ki je imela namen razburiti javnost. Zaradi tega ga smatra za krivega.

Tu je predsednik pripomnil, da ima obramba pred pravdorekom možnost, zaslišati priče o politični preteklosti obtoženca, kar bi sodbo vsekakor moglo ublažiti. Obtoženec se je temu odrekel. Na predsednikov poziv je javni tožilec prebral nekaj podatkov, iz katerih izhaja, da je bil Gasparini leta 1928. obsojen po fašističnem posebnem sodišču na 7 let in 8 mesecev zapora.

Po 10 minutnem posvetovanju je nato predsednik izjavil, da je polagal veliko važnost na obtoženčevo politično preteklost in da obžaluje, da se je slednji odrekel zaslišanju prič v tem oziru. Izreči pa mora strogo sodbo, ki naj služi v opomin drugim. Če se ne bi oziral na obtoženčevo preteklost, bi ga obsodil na dolgotrajen zapor.

Po razglasitvi sodbe je predsednik izjavil, da mora spregovoriti še nekaj besedi o novinarski poštenosti. Dejal je, da je v teku procesa sledil pisanju listov, ki pa da ni bilo vselej v skladu z dejanskim stanjem. Izrazil je svoje presenečenje, da je «Il Lavoratore» uporabil kot naslov fraze zagovornika, kakor n. pr. 23. marca, ko je napisal: «Formalno se tu vodi proces proti ravnatelju lista «Il Lavoratore», dejansko pa proti civilni policiji». Isto da velja za naslov v listu od 26. marca, ko pravi, da je Starc potrdil, da je Pizzino streljal kajti Starčevo pričevanje je bilo razveljavljeno. Tak način poročanja ni v skladu s poštenim novinarstvom. Končno je dejal naj bo to opomin listom vsega ozemlja, od katerih se zahteva, da objavljajo zgolj resnične vesti.

Zagovornik si je pridržal pravico priziva.

Izpred porotnega sodišča

Pred porotnim sodiščem se je vršila razprava proti Giustu Mariju, ki je bil obtožen sodelovanja s SS-ovci in ovaduštva v škodo partizanskih sodelavcev, ki so bili odvedeni v koncentracijska taborišča v Nemčijo. Tožilstvo je predlagalo oprostitev. Sodišče je obtoženca zaradi pomanjkanja dokazov oprostilo.

Naslednja razprava je bila proti odsotni Del Caro Eleonori, ki je bila obtožena sodelovanja s SS-ovci in aretacije tov. Saladina, Bucchi Karla in drugih, ki so bili odpeljani v koncentracijska taborišča v Nemčijo. Tožilstvo je zahtevalo oprostitev. Sodišče je obsodilo obtoženko na 4 leta, 5 mesecev in 10 dni zapora. Tožilstvo je zahtevalo revizijo razprave.

Nato so nadaljevali razpravo proti agentu Solipertu Mariju, ki je bil obtožen sodelovanja s SS-ovci, aretacije in mučenja partizana Segulina Jakoba, ki je 5. marca 1945. umrl v Buchenwaldu. Tožilstvo je zahtevalo za obtoženca 6 let in 10 dni zapora. Sodišče pa je obsodilo obtoženca na 2 leti, 6 mesecev in 10 dni zapora. Ob priliki sedanje amnestije je bil obtoženec izpuščen na svobodo.

Predsednik Nachich, tožilec Pincherle, zapisnikar Neri.

Obvestilo

Pristaniško poveljstvo javlja, da so blizu Miramare našli čoln z ravnim dnom. Je v slabem stanju, nima številke niti opreme ter je 4,03 m dolg, 1,43 m širok in 0,43 m visok.

Po določbah člena 508 zakona plovbe se mora zakoniti lastnik tekom šestih mesecev javiti v pristaniškem poveljstvu, da uveljavi svoje pravice do čolna.

OD TRIGLAVA DO JADRANA

Tuji novinarji v Desklah

Dne 28. t. m. okrog poldne so tuji novinarji obiskali vas Deskle. Stopili so v stik z ljudstvom in se zanimali za to in ono. Šli so na sedež krajevnega NOO in se razgovarjali s člani odbora, ki so jim pojasnili dejansko stanje v vasi, kjer prebivajo stoodstotno Slovenci, ki vsi odločno terjajo priključitev k Jugoslaviji. Novinarji so fotografirali okrašene hiše in napise, fotografirali so tudi slovolok in statistiko žrtev.

Trbiž

Antifašisti trbiškega okraja izražajo spričo žrtev, ki sta padli pod kroglami članov civilne policije Julijske krajine svoje globoko sožalje. V znak solidarnosti s tržaškim antifašističnim ljudstvom so ob tej priliki zbrali 5000 lir v prid prizadetim tovarišem in tovarišicem v Škednju. Pišejo nam, da nimajo možnosti izraziti svojih čustev javno z manifastacijami, razobešanjem zastav itd. Zagotavljajo pa, da bodo ostali vedno čvrsto povezani z antifašističnimi množicami Julijske krajine, da bodo stali vedno ob strani junaškemu tržaškemu delovnemu ljudstvu.

Laže pri Senožečah

Pretekli teden so vaščani pričeli z udarniškim delom. Popravljati so pričeli cesto, ki vodi iz vasice do glavne ceste Trst-Postojna. Pet dni je delalo po 25 vaščanov vsak dan. Sodelovalo je vsak dan po 5 vaških voznikov. Preteklo nedeljo je sodelovala pri tem obnovitvenem delu tudi vojska, ki je v vasi. Ob tej priliki so dali na razpolago tudi vojaške vozove. Na skoro popolnoma razdrto cesto so dosedaj navozili 200 m/3 kamenja. Pri tem delu sodelujejo tudi žene in mladina. Do sedaj so napravili 1620 udarniških delovnih ur. Večina vaščanov se je pri tem udarniškem delu dobro obnesla. Ti vaščani morejo služiti za vzgled tudi onim, ki še zaostajajo na tem polju.

Boljunec

Zadnjo nedeljo februarja so imele tukajšnje protifašistične žene lepo svečanost. Protifašistke iz Sv. Jakoba v Trstu so v znamenju bratstva med obema v Trstu živečima narodima poklonile našim ženam zastavo. Govorili sta tov. Zangarella in tov. Zmaga. Povzel je besedo tudi domači župnik, ki je govoril o nalogah, ki jih imajo žene pri utrjevanju bratstva.

Sledile so pevske točke domačega pevskega zbora, razne deklamacije in igrica o Matjažu. Ob zaključku svečanosti so vsi navzoči zapeli «Hej Slovani».

Breginj

Dne 16. t. m. so se vaščani pred odhodom na poljsko delo zbrali sredi vasi, da dvignejo slovensko zastavo z rdečo zvezdo. Pri dviganju so zapeli himno «Hej Slovani». Okrog poldneva je iz Slovenske Benečije pripeljal jeep s štirimi zavezniškimi vojaki in dvema častnikoma. Ogledali so si napise in zastave za sprejem mednarodne komisije. Ustavili so se tudi pri slavoloku in vprašali, nekega vaščana ali bi jim prodal veliko jugoslovansko zastavo z rdečo zvezdo. Tovariš jim je odgovoril, da zastav ne prodajajo, kajti z njimi izražajo samo narodno pripadnost in željo po združitvi z Jugoslavijo. Neki častnik si je vse to zabeležil, nakar so zopet odpotovali v zapadno Benečijo.

Plužna pri Bovcu

Dne 21. t. m. je ta majhna vasica zopet oživela. Vaščani so se zbrali k manifestaciji. Šli so po vasi v povorki, manifestirali za priključitev k Jugoslaviji, peli in vzklikali maršalu Titu in slovansko-italijanskemu bratstvu.

Vabilo

Jutri bo mladina iz vasi Klanec v komenskem okraju imela kulturno prireditev v dvorani v Šempolaju, okraj Nabrežina. Nastopila bo ob 17. uri z igro «Dva prstana». Nastopili bodo tudi najmlajši z igro «Zaprta laž». Vabljeni vsi.

TRST

Enotni kmetijski sindikat (vrtnarji)

Vabimo vse vrtnarje, cvetličarje in delavce privatnih vil, da se udeleže sestanka ki bo jutri ob 10. zjutraj v dvorani Enotnih Sindikatov v ulici R. Imbriani št. 5. Priporočamo, da nihče ne izostane, ker bomo razpravljali o važnih strokovnih problemih in pripravah za mezdni sporazum.

Pevsko društvo „Škorklja“

ponovi jutri 31 t. m. ob 17. uri koncert z istim sporedom, kot je bil v krožku «Kraljič».

Kulturni krožek „M. Kraljič“

Danes in jutri ob 19.30 zabavni večer na sedežu krožka kot po navadi.

Predavanje v Barkovljah

Odbor Prosvetnega društva v Barkovljah javlja, da bo v torek 2. t. m. ob 20. uri v prostorih gostilne «Miramar» predaval tov. prof. Schmidichen o temi: «Nov horizont proletariata». Barkovljani, udeležite se polnoštevilno tega važnega predavanja.

GORICA

Vojnim oškodovancem

Občni zbor «Zadruge vojnih oškodovancev» zadr. z o. j. v Trstu, ki bi se moral vršiti predvčerajšnjem v Gorici, je preložen in se bo vršil v Gorici dne 11. aprila 1946 ob 9.30 z istim dnevnim redom.

Cepljenje proti davici in kozam

Mestno županstvo v Gorici javlja, da se bo spomladansko cepljenje proti davici in kozam v goriški občini vršilo v spodaj navedenih dneh in urah. Cepljenje se bo vršilo v dveh rokih: prvic cepljenje proti kozam in prva injekcija proti davici; tri tedne pozneje pregled cepljenja proti kozam in druga injekcija proti davici. Cepljenje bo trajalo od 1. do 13. aprila, in sicer: za mesto, Solkan in Kronberg pri občinskem ambulatoriju v ulici Mazzini št. 7, od 9. do 10. ure; za Ločnik, Podgoro, Pevmo, Oslavje in Podsabotin pri zdravniškem ambulatoriju v Podgori, v dneh 8., 9. in 10. aprila, od 15. do 16. ure; za Šempeter, Štandrež, Vrtojbo in Bukovco bo vršil cepljenje občinski zdravnik po šolah, in sicer: v Šempetru: 1. aprila ob 14.30 uri; v Šandrežu: 2. aprila ob 14.30 uri; v Vrtojbi: 3. aprila ob 14.30 uri; v Bukovci: 4. aprila ob 14.30 uri. Cepljenje je obvezno za vse otroke, ki so dopolnili eno leto starosti in ki niso še bili cepljeni. Noben otrok ne bo v bodoče sprejet v šole in otroške vrtce, brez spričevala o cepljenju; zato opominjamo starše in varuhe na to dolžnost. Kršitelji te odredbe bodo kaznovani po predpisih čl. 260 in 266 zbornika zdravstvenih zakonov z dne 27. 3. 1934, št. 1265.

Fizkultura

Sprememba razporeda nedeljkih tekem

Zaradi tehničnih ovir bodo v nedeljo za pokal «Coverlizza» sledeče dopolnilne tekme:

Igrišče CRDA: Tov. strojev - Primorje ob 10. uri; Igrišče CRDA: Kačun - Kaučič ob 8. uri; Igrišče Lovec: Rocol - Škedenj ob 14.30.

Opozarjamo društva, da smo primorani spremeniti vrstni red tekem, ki so bile določene v včerajšnjem poročilu.

RADIO

NEDELJA, 31. MARCA

7 Glasba za dobro jutro; 7.10 branje sporeda in poročila v slov.; 7.55 pestra jutranja glasba; 10 prenos sv. maše iz Sv. Justa; 11 nedeljski glasbeni spored; 11.45 evangeljski obredi za Italijane; 12.15 verski govor v slov.; 12.30 kmetijsko predavanje; 12.45 poročila v slov. - napoved časa; 13.15 reproducirana glasba; 13.30 4 mušketirji; 14 pregled tedenskih sporedov; 14.15 pregled vesti; 15.20 otroška ura v slov.; 16 sportna poročila; 16.45 pestra glasba; 17 zbor; 17.30 prenos iz gledališča «Verdi»: simfonični koncert; 18.30 pregled tiska; 18.45 sportna poročila; 19 slovenske pesmi pojeta baritonist Andrej Štrukelj in sopr. Slavica Batistuta; 19.20 predavanje o telesni vzgoji (slov.); 19.30 komorna glasba na ploščah; 20 napoved časa - poročila v slov.; 20.30 nekaj interpretacij Tancredija Pasero; 20.45 sportna poročila; 21 slavni skladatelji: Franz Schubert; 21.45 igra; 22.30 večerna glasba; 23.10 zadnje vesti v slov.; 23.20 nočno zabavišče.

PONEDELJEK, 1. APRILA

7 Glasba za dobro jutro; 7.10 branje sporeda in poročila v slov.; 7.45 koledar; 7.55 pestra jutranja glasba; 11.30 veseli ritmi; 11.45 univerza po radiu; 12 glasba za vas; 12.30 predavanje v slov.; 12.45 poročila v slov. - napoved časa; 13.15 koncertna glasba; 14.15 pregled vesti; 17.30 prenos iz Vidma; 18 stari plesi; 18.30 plesna glasba; 18.45 recitacije; 19 ženska ura v slov.; 19.20 slovenske narodne pesmi; 19.30 XX. ljudska glasbena ura; ruska glasba; 20 napoved časa - poročila v slov.; 20.15 poročila v slov.; 20.30 komorna glasba; 21.10 plesna glasba; 21.20 simfonični koncert; 22.25 igra; 23.15 zadnje vesti v slov.; 23.20 nočno zabavišče.

Maršal Tito sprejel predstavnike beograjske univerze

Dar češkoslovaških študentov

Beograd, 29. - Radio Beograd — Predsednik ministrskega sveta, maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je danes sprejel predstavnike profesorjev in študentov beograjske univerze. Ob tej priliki jim je predal pošiljko knjig, dar češkoslovaških študentov beograjski univerzi. Ob predaji pisma bratislavskih študentov, ključa od zaboja knjig in zneska 50.000 Din. kot svojega osebnega daru beograjski univerzi, je imel maršal Tito kratek nagovor.

Odgovoril mu je rektor beograjske univerze Stevan Jakovljević, ki je poudaril kočljiv položaj beograjske univerze. Dejal je, da je okupator dobro vedel, da je bila beograjska univerza vedno žarišče svobodoljubne misli, zato je znesel nad njo ves bes. Prosil je maršala Tita, naj sporoči češkoslovaškim bratom zahvalo za dar, ki je prišel ob pravem času.

Predstavnica društva beograjskih študentov Jelica Kovačevićeva se je v imenu študentov zahvalila za dar in obljubila maršalu Titu, da bo univerzitetna mladina storila vse, da bo beograjska univerza vredna svojih svetlih tradicij.

Po prisrčnem, nevezanem razgovoru je imel maršal Tito na študente poslovilen nagovor, v kterem je poudaril, da pomanjkanje kadrov ovira delo za obnovo in razvoj naše dežele. Dejal je, da ljudstvo pričakuje z beograjske univerze novih kadrov.

Vlada FLRJ je nakazala beograjski univerzi za univerzitetno poslopje 940 milijonov dinarjev.

Francija je občudovala borbe jugoslovanskih narodov

Pariz, 29 - Tanjug — Za 27. marec je odbor društva Francija-Jugoslavija iz Francije in severne Afrike poslal FLRJ svoje tople bratske želje. Poslanica pravi, da je dne 27. marca 1941 Jugoslavija pokazala vsem podjarmljenim evropskim narodom edino možno pot — odpor do smrti proti tiranom.

V 4 letih borbe in težkega trpljenja so se narodi Jugoslavije borili za svojo neodvisnost. Demokratična Francija je neprestano z občudovanjem spremljala borbe jugoslovanskih partizanov v dneh preizkušnje in v dneh osvoboditve, ko so partizani složno z Rdečo armado položili temelje novi Jugoslaviji.

EAM vztraja pri umiku britanskih čet

Washington, 29. - Tass — EAM-ova delegacija, ki se mudi v Ameriki, je priredila v Washingtonu tiskovno konferenco. Delegata Georgelas in Karvounis sta vztrajala na takojšnjem umiku britanskih čet iz Grčije.

Predstavniki EAM-a so v svoji izjavi dejali med drugim: «Velika Britanija hoče, da bi bile volitve organizirane to nedeljo. Popolnoma jasno pa je, da te volitve ne bodo izraz svobodne volje grškega ljudstva. Podaljšale bodo samo sedanji izredno nevaren položaj, ki nosi v sebi kali državljanske vojne.

Napredne skupine v EAM-u in demokratična skupina pod vodstvom Sophianopulosa, bivšega zunanjega ministra, vztrajajo na tem, da Britanci evakuirajo svoje čete iz Grčije. Njihova navzočnost vzpodbuja desničarje k terorističnemu delovanju. Nedvomno bo angleška politika v veliki meri odgovorna za razvoj dogodkov po volitvah 31. marca.»

V odgovoru na vprašanja je Karvounis poudaril, da so volivni seznami netočni in potvorjeni. Nadalje je poudaril, da je večina grških vodilnih uradnikov sodelovala s hitlerjevci.

Sophulis proti volitvam 31. marca

Atene, 29. - Tanjug — Reuter poroča, da je predsednik grške vlade Sophulis, govoreč o bližnjih volitvah izjavil, da se volitve morajo vršiti 31. marca. V zvezi s tem je dejal: «Če želite izvedeti moje mnenje, mislim, da bi bilo treba volitve odgoditi najmanj do jeseni, toda zavedati se bo treba, da se morajo zaradi mednarodnega položaja vršiti prihodnjo nedeljo.»

Sophulis je nato omenil dejstvo, da so v volivnih seznamih vpisane mnoge osebe, ki so umrle v zadnjih desetih letih. V zvezi s tem je dodal: «To pot bo glasovalo 20.000 mrtvih, vsi bodo glasovali za kralja.»

V izjavi, ki jo je dal tujim novinarjem, je Sophulis poudaril, da predstavljajo organi javne varnosti v Grčiji — policija in orožništvo — «dedičino Metaxasovega režima. Vdane so fašističnim organizacijam in monarhiji.» Njihov razpust in ustanovitev popolnoma novih policijskih sil je edino možen izhod iz sedanjega položaja.

Neosnovane klevete proti Albaniji

Tirana, 29. - Tanjug — ATSH objavlja sledeče poročilo: «Dne 25. marca je agencija AFP objavila članek, ki je izšel v grškem tedniku «Ellad», organu Papandreusa, ki izjavlja, da se vrše v severnem Epiru «koncentracije čet Enverja Hodže, zlasti pa v pokrajini Girokastro, kjer pravijo, da je tudi artilerijska divizija, ki je prišla iz ZSSR».

ATSH je pooblaščena izjaviti, da to poročilo nikakor ni resnično in da ni niti enega sovjetskega vojaka niti v Girokastru niti v vsej Albaniji.

Ni to prvič, da grški fašistični krogi in njihovi listi razširjajo popolnoma neosnovane klevete proti naši deželi.

Ta kleveta je sestavni del siste-

matične in organizirane izzivalne kampanje, ki jo izvajajo grški monarhofašisti, odkar so se polastili oblasti v Grčiji.

Evakuacija iranskega ozemlja

Teheran, 29. - AFP — Sovjetske čete nadaljujejo z evakuacijo iranskega ozemlja in so že ispraznile področje okoli Teherana.

Veleposlanik ZDA v Moskvi

Moskva, 29. - VZN — INS poroča, da je prispel danes semkaj novi veleposlanik Združenih držav v Moskvi, generalni poročnik Walter Bodell Smith v spremstvu svojega štaba in spremstva.

Na letališču, pokritim s snegom, so pričakovali generala Smitha predstavniki veleposlaništva Združenih držav in sovjetskega zunanjega ministrstva. Menijo, da bo nekaj dneh predložil poverilnico Stalinu.

Bolgarija zahteva Cankova

Sofija, 29. Tass — Bolgarski tisk terja izročitev Aleksandra Cankova, ki se mudi na Dunaju, bolgarskim oblastem.

List «Den» piše, da Cankov ni samo krvnik bolgarskega ljudstva, temveč izdajalec svoje domovine, saj je organiziral v prid Hitlerju armadni zbor, ki naj bi se bojeval proti narodom Bolgarije in Jugoslavje ter ostalim zaveznikom.

Uspeh jugoslovanskih teniških igralcev v Moskvi

Moskva, 29. - VZN — Dopisna agencija Tanjug poroča, da so jugoslovanski teniški igralci Punčec, Palada in Mitič, ki se kot gosti zadržujejo v Moskvi, zmagali v vseh dosedanjih srečanjih. Dosedanji izidi so sledeči: Punčec - Ozerov 6:1, 6:3; Mitič - Belič 3:6, 6:3, 6:3; Palada - Novikov 6:2, 6:1, 6:3.

Nacionalizacija nekaterih francoskih bank

Pariz, 29. - AFP — Francoska vlada je sprejela danes predpoldne sklep o nacionalizaciji nekaterih bank. Prav tako je odobrila zakonski načrt o organizaciji kredita.

KRATKE VESTI

BUDIMPEŠTA. Narodni svet ljudskih sodišč Madžarske je obsodil na smrt Basa Ferencza, bivšega voditelja fašistične organizacije madžarskih Nemcev «Volksbund».

Odg. urednik DUSAN HRESCAK

MALI OGLASI

RADIO APARAT, 5 cevni, s srednjimi kratkimi valovi, po ugodni ceni, prodam. De Lu